

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Virpi Rajala

PORIN KAUPUNGIN SOSIAALITOIMI
PERHEPÄIVÄHOITAJAN TOIMINTAKÄSIKIRJA
2008

Sosiaali- ja terveys Pori
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan suuntautumisvaihtoehto

2008

PORIN KAUPUNGIN PERHEPÄIVÄHOIDON TOIMINTAKÄSIKIRJA

Rajala, Virpi
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalipedagogiikan suuntautumisvaihtoehto
Syyskuu 2008
KM: Laiho, Ella
YKL: 37.41
Sivumäärä: 21

Asiasanat: päivähoito, perhepäivähoito, perhepäivähoitajat, laatu

---

Tämä opinnäytetyö toteutettiin projektina. Projektin tarkoituksena oli tehdä toimintakäsikirja Porin kaupungin perhepäivähoitajaksi aikoville. Projektin tavoitteena oli jakaa tietoa perhepäivähoitajan toimenkuvasta sekä ammatin harjoittamiseen tarvittavista resursseista. Kansio on väline tähän tavoitteeseen.

Toimintakäsikirjan aihealueet muodostuivat perhepäivähoitajan ammatin harjoittamisen aloittamiseen vaikuttavista tekijöistä. Osatekijöitä oli kolme: perhepäivähoitajan ja perhepäivähoitokodin henkiset ja fyysiset edellytykset sekä arjen toimintaan liittyvät tekijät. kansiosta pyrittiin tekemään tiivis tietopaketti. Käsikirjan sisällys jaettiin kymmenen pääotsikon alle.

Porin kaupungin johtava perhepäivähoidon ohjaaja arvioi kansion olevan toimiva, positiivinen sekä tarpeellinen. Työn edetessä tehtiin muutoksia perhepäivähoidon ohjaajan toiveiden mukaisesti. Käsikirjan arvioitiin palvelevan hyvin perhepäivähoitajaksi aikovia.

Käsikirja luovutettiin Porin kaupungin päivähoitotoimistoon elokuussa 2008. Käsikirja on paperiversion lisäksi myös sähköisessä muodossa, jotta sitä voidaan tarvittaessa päivittää.

AN OPERATIONAL MANUAL FOR DOMESTIC CHILDMINDERS IN THE CITY OF PORI

Rajala, Virpi
Satakunta University of Applied Sciences
Degree programme in Social Services Studies
September 2008
Med: Laiho, Ella
PLC: 37.41
Number of Pages: 21

Key Words: daycare activity, domestic childcare, domestic childminders, quality

---

This thesis was carried out as a project whose objective was to write an operational manual for individuals intending to pursue a career as domestic childminders employed by the city of Pori. The intention was to enable information sharing regarding a domestic childminder's job description and the required resources to successfully practice the profession. The manual is a tool to achieve the stated objective of the project.

The topics covered by the operational manual include all the elements that may have an influence on successfully starting a career as a domestic childminder. The manual focused on three essential elements: the mental and physical capabilities required as well as external factors affecting day-to-day childminding activities. The manual's intention was to serve as a concise information package presented under ten easy to understand main headings.

According to Pori's chief supervisor of the City's domestic day care activities, the manual is functional, positive and extremely worthwhile. As the work progressed the manual was periodically updated to incorporate the chief supervisor's comments and suggestions. The manual has been assessed to be an essential and useful tool for individuals intending to become domestic childcare professionals.

In August 2008 the manual was presented to the City of Pori's department responsible for children's daycare activities. The manual is also available on a website, where it can easily be updated as needed.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 PROJEKTIN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITE	6
3 MITÄ PÄIVÄHOITO ON	7
3.1 Päivähoitomuodon valinta	7
3.2 Päivähoito vai kotikasvatus	8
4 PERHEPÄIVÄHOITO	8
4.1 Perhepäivähoitaja	9
5 PERHEPÄIVÄHOIDON MUODOT	10
5.1 Perhepäivähoitajan kotona annettava hoito	10
5.1.1 Perhepäivähoitajan työtehtävät	11
5.2 Ryhmäperhepäivähoito	11
5.2.1 Ryhmäperhepäivähoidon muodot	12
5.3 Lapsen kotona annettava hoito	12
5.4 Kolmiperhepäivähoito	13
6 PERHEPÄIVÄHOIDON VARHAISKASVATUS	13
7 KEHITTYVÄ PERHEPÄIVÄHOITO	14
7.1 Varahoito	15
7.2 Vuorohoito	15
7.3 Perhepäivähoidon ohjauksen kehittäminen	16
7.4 Pirtsakka-hanke	16
7.5 Porin perhepäivähoidon kehittämiskohteet	17
8 PERHEPÄIVÄHOIDON LAATU	18
9 PROJEKTIN ARVIOINTI	19
LÄHTEET	21
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Lasten päivähoito on osa yhteiskunnan lapsiperheille tarjoamaa sosiaali- ja terveydenhuollon tuki- ja palvelujärjestelmää. Alle kouluikäisillä lapsilla on vanhempainvapaan jälkeen oikeus kunnan järjestämään päivähoitoon. Lapsen oikeus päivähoitoon merkitsee perheille oikeutta saada lapselle hoitopaikka, mutta samalla se takaa lapselle oikeuden päivähoitossa annettavaan varhaiskasvatukseen.

Suomessa perhepäivähoito luokitellaan alkujuuriltaan keskiluokkaiseksi ”tee se itse-toiminnaksi”. Perhepäivähoito oli aluksi Suomessa niin kuin muissakin maissa valvomaton ja epävirallinen. Perhepäivähoito mainittiin ensimmäisen kerran asiakirjoissa uutena päivähoitomuotona vuoden 1951 komiteassa, jossa todettiin mm. seuraavasti: ”Yliherkille, heikoille tai muuten joukkokäsittelyyn vaikeasti soveltuville lapsille pitäisikin tällaisen sijoituksen olla laitoshoidoa edullisempi.” Nykyisinkin toimivalla Mannerheimin Lastensuojeluliitolla on Suomessa ollut keskeinen rooli perhepäivähoidon kehittämisessä. Perhepäivähoito on kehittynyt vuosien saatossa merkittävästi, ja kehitys jatkuu edelleen. Yhteiskunnassa tapahtuvista muutoksista johtuen päivähoiton eri toimintamuotoja on tullut lisää ja niitä kehitetään jatkuvasti vastaamaan perheiden tarpeita. (Alho-Kivi, Keskinen 2002, 14–16.)

Projektityön aihe löytyi opettajan ehdotuksesta. Otin yhteyttä Porin kaupungin perhepäivähoitotoimistoon ja esitin projektin tekemistä. Aihe osoittautui ajankohtaiseksi ja tarpeelliseksi.

2 PROJEKTIN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITE

Tämä opinnäytetyö on työelämälähtöinen ja tehtiin yhteistyössä Porin kaupungin johtavan perhepäivähoidon ohjaajan kanssa.

Tavoitteena oli tuottaa käsikirja, joka käsittelee hoitajan kotona annettavaa perhepäivähoitoa. Alue rajattiin vain yhteen perhepäivähoidon eri muodoista, koska hoitajan kotona annettavaan perhepäivähoitoon on toivottavaa saada lisää uusia työntekijöitä. Nykyisten hoitajien korkea keski-ikä ja tulevat eläkkeelle siirtymiset aiheuttavat lähivuosi-
na hoitajapulan.

Käsikirjasta pyrittiin tekemään tiivis mutta informatiivinen niille henkilöille, jotka aikovat perhepäivähoitajaksi ja nimenomaan omassa kodissaan hoitoa antaville perhepäivähoitajille. Tuotettu kansio on väline tähän tavoitteeseen.

3 MITÄ PÄIVÄHOITO ON

Lasten päivähoidolla tarkoitetaan päivähoitolain (451/1990) 1§:n mukaan lapsen hoidon järjestämistä päiväkodissa, perhepäivähoidossa, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. (Työturvallisuuskeskus 2001, 29.)

Kunnan on järjestettävä lapselle sopiva hoitopaikka ja jatkuva hoito sinä vuorokauden aikana, jona sitä tarvitaan. Vanhemmat eivät kuitenkaan voi määrätä kuntaa sitovalla tavalla siitä, miten kunta päivähoitoa järjestää. Päivähoidon tulee tarjota lapselle turvalliset, lämpimät ja jatkuvat ihmissuhteet sekä lapsen kehitystä tukevaa toimintaa. Päivähoidon tulee edistää lapsen sosiaalista, fyysistä ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, uskonnollista ja eettistä kasvatusta. (Työturvallisuuskeskus 2001,29–31.)

Päivähoitopalveluja voivat saada lapset, jotka eivät ole oppivelvollisuusikäisiä. Ja poikkeustapauksissa harkinnanvaraisesti alle kymmenen vuotiaat koululaiset. Lasten päivähoidon tavoitteena on turvata lapsen hyvä hoito ja hoidon avulla edistää lapsen kehitystä ja oppimismahdollisuuksia kodinomaisessa ympäristössä. Päivähoidon yleisenä päämääränä on tukea lasten vanhempia heidän kasvatustyössään. Alle oppivelvollisuusikäisten lasten kasvuolosuhteisiin kiinnitetään erityistä huomiota ja sitä yritetään kehittää mahdollisuuksien mukaan, koska varhaiskasvatus luo olennaisen perustan ihmisen inhimilliselle kasvuille. (Sosiaalhallitus 1984, 1–4.)

3.1 Päivähoitomuodon valinta

Eri päivähoitomuoto ja sen sopivuus ratkaistaan yksilökohtaisesti. Vanhempien toiveet otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon. Kunnan velvollisuus on järjestää kiireellisissä tapauksissa hoitopaikka kahdessa viikossa, muuten neljässä kuukaudessa. Hoitopaikan saamattomuudesta vanhemmat voivat valittaa, mutta hoitopaikasta ei voi valittaa. 6-vuotiaiden esiopetus toteutetaan päiväkodeissa kokopäiväisenä että puolipäivätoimintana. Kunnallisessa perhepäivähoidossa olevilla lapsilla on myös mahdollisuus osallistua päiväkodin tarjoamaan esiopetukseen puolipäivätoimintana. Hoitomuotoa valittaessa on huomioitava erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevat lapset. Vaikuttavia

tekijöitä ovat esim. ikä, kehitystaso sekä perheen ja paikkakunnan olosuhteet. Ilta- ja yöhoitoa tarvitsevien lasten hoito toteutetaan joko päiväkodissa tai perhepäiväkodissa. (Sosiaalhallitus 1984, 4–5.)

3.2 Päivähoito vai kotikasvatus

Eri päivähoitomuotoja ja kotikasvatusta on vertailtu jonkin verran, mutta mikään hoitomuoto ei ole yksiselitteisesti osoittautunut paremmaksi kuin muut hoitomuodot. Päivähoitoa ja kotikasvatusta ei mielletä toistensa kilpakumppaneiksi, vaan toinen toistaan tukevaksi toiminnaksi. Päivähoidon katsotaan laajentavan perheiden kontakteja kodin ulkopuolelle. Päivähoidon kautta perheiden välille voi muodostua pysyviäkin ihmissuhteita ja yhteisiä harrastuksia. (Huttunen, 1983,17–18.)

4 PERHEPÄIVÄHOITO

Perhepäivähoito on kunnallinen tai yksityinen päivähoitomuoto, joka sai alkunsa vuoden 1973 päivähoitolain myötä. Aikaisempaa rakennetta perhepäivähoidolle ei ollut, joten toimintaa alettiin vasta rakentaa. Perhepäivähoitajia alettiin kouluttaa ja asiamukaista ohjeistusta laatia. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007:5, 17.)

”Lasten perhepäivähoidolla tarkoitetaan päivähoitolain 1 momentin 2 kohdan mukaan lapsen hoitoa yksityiskodissa tai muissa perheenomaisissa olosuhteissa.”(Sosiaalhallitus 1984, 12).

Perhepäivähoito on hoitomuoto, jossa perhepäivähoitaja suorittaa lapsen hoito- ja kasvatustyön perhepäiväkodissa. Perhepäivähoidon toiminnan tarkoituksena on järjestää päivähoitoa kodinomaisesti kiirettömässä lämminhenkisessä pienryhmässä. Perhepäivähoito tarjoaa hoitoa joustavasti perheiden erilaisia tarpeita vastaten. Perhepäivähoito pyrkii antamaan lapselle yksilöllisen, lapsen arkielämää tukevan kasvun ja kehityksen, sekä toimimaan yhteistyössä vanhempien ja muiden (esim. päiväkodin) päivähoitomuotojen kanssa. Juuri näitä piirteitä pidetään perhepäivähoidon vahvuutena. Perhepäivähoi-

toa harjoitetaan neljänä eri toimintamuotona: Hoitajan kotona annettava perhepäivähoito, ryhmäperhepäivähoito, kolmi-perhepäivähoito, lapsen kotona annettava perhepäivähoito. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007:5, 19–21.)

4.1 Perhepäivähoitaja

Pääosa perhepäivähoidon henkilöstöstä on perhepäivähoitajia. Sosiaalihuollon muuttamisen perhepäivähoitajalla tulisi olla vähintään ammattikasvatustieteiden hallituksen hyväksymän opetussuunnitelman mukainen perhepäivähoitajan ammattitutkinto.

Perhepäivähoitajan ammattitutkinnon on vuoteen 2006 mennessä suorittanut Suomessa n. 2000 perhepäivähoitajaa. Valtakunnallisen osaamiskartoituksen (Alila&Parrila 2006) tulosten perusteella on suunnitelmallista ohjausta ja ylipäänsä perhepäivähoitajien koulutusta edelleen kehitettävä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007:5, 18.)

Perhepäivähoitajia valittaessa on koulutuksen ohella kiinnitetty huomiota henkilön soveltuvuuteen alalle sekä työkokemukseen.

”Lasten päivähoitajien laissa annetun lain 6§:n mukaan perhepäivähoitajan tulee olla kykenevä huolehtimaan lapsesta. Kunnalla on erityisen tarkka harkintavelvollisuus silloin, jos perhepäivähoitajaksi pyrkivän perheessä on kasvatuksellisia, hoidollisia tai muita vaikeuksia, tai jos perheeseen on kohdistettu lastensuojelutoimenpiteitä.” (Sosiaalihuolto 1984, 15.)

Perhepäivähoitajan valinnassa alkukarsinnan jälkeen perhepäivähoidon ohjaaja sekä toinen henkilö, joka voi olla esim. psykologi, terveydenhoitaja tai sosiaalisuhteeri, suorittavat haastattelun. Haastattelun tavoitteena on selvittää hakijan soveltuvuus lasten hoito- ja kasvatustehtävään. (Sosiaalihuolto 1984, 16.)

Perhepäivähoitaja luo omalla persoonallisuudellaan omanlaisensa ilmapiirin hoitopaikkaan. Lapsi oppii päivän aikana hoitajaltaan paljon elämälle tärkeitä taitoja. On siis hyvin merkityksellistä se, miten hoitaja huomioi lapsen tarpeita ja kohtaa lapsen kanssa erilaisia tunteita. (Nivalainen, 2007, 21.)

Perhepäivähoitajien keski-ikä on edelleen noussut. Perhepäivähoitajat siirtyvät eläkkeelle keskimäärin 58 vuoden iässä. Nuorempaa ikäryhmää perhepäivähoidon piiriin olisi toivottavaa. Järjestelmän kehittyessä ja koulutuksen lisääntyessä on perhepäivähoitajien arvostus noussut alkuaikoihin verrattuna. Kokemukset työn merkityksellisyydestä ovat myös lisääntyneet. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007:5, 18.)

5 PERHEPÄIVÄHOIDON MUODOT

Perhepäivähoitajan kotona annettava hoito on perhepäivähoidon hoitomuodoista perinteisin. Toinen yleinen hoitomuoto on ollut lapsen kotona annettava päivähoito, mutta nykyään sitä on erittäin vähän ja se on aina harkinnanvaraista ja määräaikaista. 1980-luvulla tuli mukaan kolmiperhepäivähoito. Kolmen perheen lapset muodostavat ryhmän ja toiminta siirtyy vuoroviikoin eri perheen kotiin. 1990-luvun alussa uutena nopeasti kasvavana muotona tuli ryhmäperhepäivähoito. Porissa kolmiperhepäivähoitoa on ollut jo vuodesta 1973 alkaen ja ryhmäperhepäivähoitoa vuodesta 1989 alkaen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007:5, 19.)

5.1 Perhepäivähoitajan kotona annettava hoito

Hoitajan kotona annettava hoito on yksin työskentelyä. Se on kokonaisvaltaista toimintaa, jossa hoitaja toimii lasten kanssa koko päivän alusta loppuun.

Hoitajan kotona annettavan hoitomuodon vahvuutena nähdään kodinomaisuus, pysyvä hoitosuhde, rauhallisuus, pieni infektioriski. Perhepäivähoitajan työ on monipuolista ja haasteellista, koska hoitaja ei voi jakaa tehtäviään toisten hoitajien kanssa. Tämä nähdään heikkoutena, jota pyritään vähentämään mm. yhteistyötä lisäämällä eri hoitomuotojen välillä. Perhepäivähoitajan kotona annettava hoitomuoto on kattava, mutta viime vuosina selvästi vähentynyt. Monissa kunnissa sen säilymisestä ollaan huolissaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2007:5, 20–21.)

5.1.1 Perhepäivähoitajan työtehtävät

Perhepäivähoitajan työtehtävät jaetaan karkeasti kolmeen osaan.

1. Hoito- ja huolenpitotehtävät; päivittäinen perushoito, ruoka, puhtaus jne.
2. Kasvatustehtävä; suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatustehtävä.
3. Yhteistyötehtävä; lasten vanhemmat, esimies, eri asiantuntijat esim. puheterapeutti.

(Alho-Kivi. Keskinen.2002, 45–47.)

5.2 Ryhmäperhepäivähoito

Ryhmäperhepäivähoito on perhepäivähoidon muodoista uusin. Ryhmäperhepäivähoito sijoittuu hoitomuotona tavallisen perhepäivähoidon ja päiväkotihoidon välimaastoon. Suomessa ensimmäinen ryhmäperhepäivähoitokoti aloitti toiminnan Vantaalla vuonna 1988. Toiminta levisi nopeasti ympäri Suomea, ja uusia ryhmäperhepäiväkoteja perustetaan jatkuvasti lisää. Perhepäivähoitajan kannalta ryhmäperhepäivähoito eroaa muista perhepäivähoidon muodoista merkittävästi nimenomaan hoitajan toimenkuvan perusteella. Perhepäivähoitaja ei ole yksilötyöntekijä, vaan työskentelee tiimityössä työyhteisössä. Usein myös hoitaja vapautuu tavallisista perhepäivähoitajalle kuuluvista työtehtävistä kuten ruuanlaitosta ja siivouksesta. Ryhmäperhepäivähoidon etuja ovat mm. ryhmäperhepäivähoitajan kuuluminen työaikalainsäädännön piiriin, ja tietenkin työyhteisö. Ryhmäperhepäivähoito on hoitomuotona nopea perustaa ja nopea ”purkaa” koska kiinteistöllä, jossa ryhmäperhepäivätoimintaa harjoitetaan, ei ole samoja velvoitteita kuin päiväkodilla. Ryhmäperhepäiväkodin tiloilta vaaditaan samat kriteerit kuin perhepäivähoitokodin tiloilta. Yhtenä ristiriitana pidetään sitä, että lasten vanhemmat mieltävät ryhmäperhepäivähoidon enemmän päiväkotina kuin yhtenä perhepäivähoidon muotona. Ryhmäperhepäivähoidossa voisi parhaimmillaan yhdistyä mm. perhepäivähoidon kodinomaisuus ja päiväkodin sisarusryhmän mielekkyys sekä toiminnan tavoitteellisuus. (Väisänen 2006, 9-13.)

Ryhmäperhepäivähoidolla ei ole omaa lainsäädäntöä, vaan sitä ohjaa sama laki kuin muutakin päivähoitoa. Kaksi hoitajaa voi samanaikaisesti hoitaa korkeintaan kahdeksaa lasta, sekä lisäksi osapäiväisesti kahta esiopetuksessa olevaa tai koulunkäynnin alkanut-

ta lasta. Kolme hoitajaa voi hoitaa samanaikaisesti enintään kahtatoista lasta, mutta tällöin vähintään yhdellä hoitajalla on oltava sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen 16§:ssä säädetty ammatillinen kelpoisuus. Esim. lastentarhanopettaja, sosiaalikasvattaja, kodinhoitaja, lastenhoitaja, päivähoitaja tai lähihoitaja on pätevä. (Väisänen 1997, 16.)

5.2.1 Ryhmäperhepäivähoidon muodot

Ryhmäperhepäivähoitokodit jaetaan eri muotoihin aukioloaikojensa perusteella.

1. Päiväryhmikset ovat pääosin toiminnassa maanantaista perjantaihin noin klo. 6.30–17.00.
2. Pidennetty päiväryhmis toimii maanantaista perjantaihin klo. 6.00- 18.00 asti.
3. Kaksivuororyhmikset toimivat maanantaista perjantaihin noin klo. 5.00–22.00.
4. Vuororyhmikset ja ns. yhdistelmäryhmikset ovat tarpeen mukaan avoinna maanantaista sunnuntaihin läpi vuorokauden.
5. Varahoitoryhmikset ovat tarkoitettu lasten varahoitopaikoiksi ja ovat yleensä avoinna maanantaista perjantaihin klo. 6.00–18.00.

Kuntien elinkeinorakenne mm. vaikuttaa ryhmiksen perustamiseen ja siihen minkä muotoinen ryhmis perustetaan. Ryhmäperhepäivähoito voi muuttaa muotoaan kulloisenkin tarpeen mukaan. (Väisänen 2006, 14.)

5.3 Lapsen kotona annettava hoito

Lapsen kotona annettava hoito on hoitomuotona harvemmin käytetty, mutta paikallaan se on kattava ja ennen kaikkea lapsen edun huomioonottava hoitomuoto. Tämä hoitomuoto on aina harkinnanvaraista ja päätöksen tekee perhepäivähoidon ohjaaja. Lapsen kotona annettavaa hoitomuotoa annetaan yhdelle perheelle kerrallaan ja tällöin hoidettavien lasten määrä on vähintään kolme alle kouluikäistä, paitsi silloin kun kysymyksessä on erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitseva lapsi. Tarkoituksenmukaista lapsen kotona tapahtuva hoito on mm. seuraavissa tapauksissa. Lapsi tarvitsee erityistä hoitoa ja kasvatusta esim. sosiaalis-emotionaalisisista ja aivotoiminnan häiriöistä kärsivät, infektioherkät, vaikeasti liikuntavammaiset ja allergiset lapset. Myös maanviljelijöiden ja

karjatalouden kiireajat ovat lasten hoidon järjestämisen kannalta haastavia. (Sosiaalihalitus 1984, 18.)

5.4 Kolmiperhepäivähoito

Kolmiperhehoidon ideana on 2-4 perheen muodostava hoitorinki. Hoidettavia lapsia saa olla enintään neljä alle kouluikäistä lasta. Hoito voidaan järjestää vuorotellen kunkin lapsen kotona tai vaan joidenkin lasten kotona. Tämän hoitomuodon hyvänä puolena pidetään sitä, että lapsia ei aina tarvitse kuljettaa hoitoon, vaan vuoroviikoin lapsi saa jäädä omaan kotiin. Ruokahuollosta vastaa aina se koti, jossa kulloinkin ollaan. Kodilta edellytetään samoja asioita kuin perhepäivähoitokodiltakin mm. siisteyden ja varustelun osalta. Perhepäivähoidon ohjaajan merkitys on tässä hoitomuodossa erityisen tärkeää. (Alho-Kivi, Keskinen 2002,20; Sosiaalihalitus 1984, 17–18.)

6 PERHEPÄIVÄHOIDON VARHAISKASVATUS

Lasten päivähoito saa sisältönsä varhaiskasvatuksesta. Varhaiskasvatuksella luodaan pohja ihmisen myöhemmälle kasvulle. Päivähoidossa varhaiskasvatus rakentuu yhteistyössä lasten vanhempien kanssa. Päävastuu lapsen kasvatuksessa on aina vanhemmilla. Päivähoitohenkilöstö voi omalla positiivisella asenteellaan kasvatustehtävässä olla mallina lapsen vanhemmille. (Pyykkö, Salpakivi, Vuorio 1985, 22.)

Perhepäivähoidossa varhaiskasvatus kiteytyy mm. seuraavissa seikoissa. Näitä ovat esim. pienessä lapsityhmässä tapahtuva kasvatuksen kokonaisvaltaisuus, kodin arkirutiinien oppimisen tukeminen, eri-ikäisten lasten lapsiryhmän tiivis jäsenyys ja perheen kohtaamisen kokonaisvaltaisuus. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007:5, 30.)

Lasten päivähoitokasvatustoiminnan perusteet on osoitettu lasten päivähoitolaissa (36/73) ja päivähoitokasvatustavoitekomitean mietinnössä (1980:31). Erillinen pykälä lasten päivähoitokasvatustavoitteista on lisätty lakiin (4.4.1983). Kasvatustoiminnan

perusteet voidaan jakaa neljään osatekijään: yhteiskunnalliset tavoitteet, lapsen kehitys, kasvatustyyli ja kasvatuksen osa-alueet. (Ojala 1989,185.)

Päivähoidon kasvatustoiminta jaetaan kasvatustieteiden mukaan seitsemään osa-alueeseen ja kullekin osa-alueelle on asetettu tavoitteet. Kasvatusalueet nähdään kokonaisvaltaisena, joten mikään kasvatuksen alue ei ole irrallinen vaan toinen toistaan tukeva. Kasvatuksen osa-alueet ovat seuraavat; fyysinen kasvatus, sosiaalinen kasvatus, emotionaalinen kasvatus, esteettinen kasvatus, älyllinen kasvatus, eettinen kasvatus, uskontokasvatus. (Ojala 1989, 191–204.)

Riittävä teoreettinen koulutus antaa perhepäivähoitajalle työkaluja reflektoida ja jäsentää kasvatustyötään. Hoitajan on siten helpompi havainnoida lapsen oppimista ja käyttäytymistä lapsen kodinomaisessa hoitoympäristössä. Perhepäivähoidossa kodinomaisuus on suuri rikkaus eikä sitä tule koskaan muuttaa miksikään muuksi. (Alho-Kivi, Keskinen 2002, 79.)

7 KEHITTYVÄ PERHEPÄIVÄHOITO

Perhepäivähoidon aseman parantaminen yhteiskunnassamme on noussut esiin monissa eri yhteyksissä. Perhepäivähoito on vakiinnuttanut paikkansa yhtenä päivähoiton muotona, mutta se on päiväkotiin verrattuna jäänyt marginaaliseen asemaan. Perhepäivähoitajien saatavuus on viime vuosina merkityksellisesti heikentynyt. Perhepäivähoitajien keski-ikä on korkea, ja nimenomaan hoitajien eläkkeelle siirtyminen aiheuttaa monelle kunnalle perhepäivähoitajapulaa. Perhepäivähoitajia on entistä vaikeampi houkutella tekemään työtä omassa kodissaan. Perhepäivähoidon kehittäminen on nostettu myös hallitusohjelmaan, jossa todetaan että perhepäivähoidon saatavuutta on lisättävä ja perhepäivähoitajien asemaa on parannettava. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2006:17, 142.)

Perhepäivähoidon varhaiskasvatuksen kehittämisessä on käytetty benchmarkkausta ja opintopiirejä. Kehittämishaasteet ja toimintatapojen kehittäminen kohdistuvat pääosin varahoitoon, vuorohoitoon ja ohjaukseen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007:5,23.)

7.1 Varahoito

Eri kunnissa perhepäivähoidon varahoitojärjestelyt voivat olla erilaisia. Suurin osa kunnista käyttää varahoitopaikkana kunnan muita perhepäivähoitajia. Päiväkoti ja ryhmäperhepäivähoito ovat myös yleisiä varahoitopaikkoja. Palkattua varahenkilöstöä käytti vuoden 2006 tilannekatsauksessa 24 prosentissa kunnista. Viimeaikaisen kehityksen mukaan varahoitoa on siirretty paljolti päiväkotien suuntaan, koska päivähoitoasetus sallii lapsiryhmän koon ylityksen väliaikaisesti toisin kuin perhepäivähoidossa. Varahoitoa tulisi tarkastella niin hoitajan, perheen kuin lapsen näkökulmasta. Siirtymät hoitopaikan ja varahoitopaikan välillä voivat olla lapselle kohtuuttoman suuri taakka. Perhehoihanke (Perhepäivähoidon ohjauksen kehittämishanke) tarkasteli niin ikään varahoittoa, jossa tuli esiin mm. vanhempien toiveet varahoidosta ja yhteistyön merkitys varahoitomuodon esim. päiväkodin kanssa. Perhepäivähoidon nykytila ja kehittämistarpeet ovat kuntakeskusteluissa tuoneet varahoidon yhdeksi kielteisimmäksi tekijäksi koko perhepäivähoidossa. Koko hoitomuodon säilyttämiseen ja varsinkin sen kehittämiseen saattaa vaikuttaa suuresti varahoitojärjestelyn kielteinen leima. Porissa on perhepäivähoidossa kuusi (6) varahoitajaa, joiden lähtö-, toimintapiste on ryhmäperhepäivähoidossa tai päiväkodissa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007:5, 23–24.)

7.2 Vuorohoito

Selvää ohjeistusta vuorohoidon järjestämisestä päivähoitossa ei ole olemassa. Vuorohoito voidaan määritellä monella tapaa. Vuorohoidoksi katsotaan klo: 06–18 ulkopuolella tapahtuva hoito, ”tavallisen hoitopäivän sisällä vaihtuvina hoitoaikoina tapahtuva hoito, viikonloppuhoito. Perhepäivähoidossa voi jo yhden lapsen vuorohoidon tarve olla ongelmallinen, koska tuolloin hoitajan työaika muodostuu pitkäksi. Lapsen kannalta perhepäivähoito tukee taas kodinomaisuudellaan ja rauhallisuudellaan erinomaiset lapsen päivä- ja viikkorytmiä. Toisaalta tässä nähdään myös vaara, että vuorohoitoa, etenkin yöhoitoa käytetään sijaishoidon tapaan, jolloin sijaishoidon ja päivähoitajan raja hämärtyy. Kuitenkin ne ovat palveluina kaksi toisistaan poikkeavaa ja ne tulee selkeästi erottaa toisistaan. Tärkeää on huomioida myös henkilöstön jaksaminen vuorohoidon toteuttamisessa. Porissa pyritään käyttämään vuorohoidon tarpeeseen vuoropäiväkoteja.

Henkisen työsuojelun kannalta hoitajan työpäivät eivät saa venyä liian pitkiksi. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2007:5, 24–25.)

7.3 Perhepäivähoidon ohjauksen kehittäminen

Perhepäivähoitaja tarvitsee säännöllistä ohjausta, koska he vastaavat yksin lapsiryhmänsä toiminnasta ja yhteistyöstä perheiden kanssa. Perhepäivähoidon ohjaus nähdään yleisesti keskeisenä hoitajien ammatillisuuteen ja työssä jaksamiseen liittyvänä kysymyksenä, jonka kautta voidaan lisätä perhepäivähoidon ammatin arvostusta ja saada alasta houkuttelevamman. Perhepäivähoidon ohjaajan työ on monipuolista ja laaja-alaista, joka osittain estää pedagogisen ohjaamisen ja esimiestyön toteuttamisen ja etenkin sen kehittämisen. Perhepäivähoidon ohjaajat tuntevat usein riittämättömyyttä, koska ohjaamisen mahdollisuudet ovat rajalliset. Yhdistelmävirat ovat aiheuttaneet ohjaajille liian suuria vastuualueita monissa kunnissa. Porissa lisättiin ohjaajille myös palkanlaskijan tehtäviä, joka vie aikaa ja energiaa varsinaisilta ohjaustehtäviltä. Perhepäivähoidon ohjaajan on hyvä huolehtia myös itsestään. Omilla valinnoillaan ohjaaja pystyy rentoutumaan ja rajaamaan työtään sekä jättämään työasiat mielestään. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2006:17, 136–137.)

7.4 Pirtsakka- hanke

Pirtsakka eli Perhepäivähoidon kehittämishanke Pirkanmaalla ja Satakunnassa toteutettiin 1.5.2006–31.10.2007. Hankkeen taustalla on 2000-luvulla useissa valtakunnallisissa asiakirjoissa nostettu esille perhepäivähoidon kehittämishaasteet sekä alueellinen huoli perhepäivähoidon tulevaisuudennäkymistä. Jatkuva perhepäivähoidon tarpeen kasvu asettaa haasteita koko hoitomuodon turvaamiselle ja kehittämiselle. Hankkeen tarkoituksena oli perhepäivähoidon roolin selkeyttäminen ja erityispiirteiden vahvistaminen. Tehtävälueeseen kuului myös esimiestyön yhtenäistäminen ja perhepäivähoidon laadun kehittäminen. Hankkeessa perhepäivähoitajat toivat esiin mm. perhepäivähoidon arvostuksen. Vanhemmat arvostavat heitä, mutta muuten he eivät koe perhepäivähoitoa arvostettavan. Heidän mielestään päiväkotiin satsataan enemmän kuin perhepäivähoitoon. Yksi merkittävä viesti oli se, että esimiehellä ei ole riittävästi aikaa perhepäivä-

hoidon ohjaukseen. Hoitajat toivoivat myös enemmän yhteistyötä lapsiryhmän valinnassa sekä varahoidon kehittämisessä. (Saatavissa:

http://www.nokiankaupunki.fi/palvelut/kasvatus_ja_opetus/paivahoito/perhepaivahoito/

[viitattu 3.8.2008]

7.5 Porin perhepäivähoidon kehittämiskohteet

Porissa perhepäivähoidossa nähdään kolme kehittämiskohdetta. 1. Perhepäivähoidon työ on yksinäistä. Yhteistyötä ryhmäperhepäiväkotien ja päiväkotien välillä olisi lisättävä. 2. Varahoitoon täytyy löytää monipuolisia ratkaisuja. 3. Alalle uusien työntekijöiden löytäminen ei ole enää niin helppoa kuin ennen. Nykyään perheet eivät enää anna mielellään kotiaan lasten hoitopaikaksi. (H. Utelan henkilökohtainen tiedonanto 5.8.2008).

Porissa ollaan järjestämässä runsaasti koulutusta perhepäivähoitajille. Tänä vuonna on otettu käyttöön varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) perhepäivähoidossa. Koulutus tähän oli vuonna 2007. Täydennyskoulutuksen aiheena on tänä vuonna tiimityö. Porin perhepäivähoidon visioina voisi mainita mm. seuraavia asioita:

- omassa kodissa työskentelevien perhepäivähoitajien määrä toivottavasti lisääntyy.
- ryhmäperhepäiväkodeissa työskentelee kaksi perhepäivähoitajaa.
- Jos omasta subjektiivisen oikeuden piirissä olevasta lapsesta maksettaisi palkkaa, tämä helpottaisi nuorten, koulutettujen perhepäivähoitajien saamista. (Tämä ei onnistu toistaiseksi tämänhetkisessä budjettillassa.)
- Perhepäivähoidon näkyvyys lisääntyy.
- Porissa eri päivähoitomuodot muodostaisivat varhaiskasvatuksen kokonaisuuden, jossa kasvattajat tekevät yhteistyötä.
- Pedagoginen johtajuus olisi arvossaan.
- Toiveena olisi saada päivähoitoon sihteeri, joka huolehtisi perhepäivähoidon palkanmaksuun liittyvistä tehtävistä.
- Varahoitajia olisi käytössä kymmenen (nyt kuusi).

(H. Utelan henkilökohtainen tiedonanto 5.8.2008).

8 PERHEPÄIVÄHOIDON LAATU

Laadulla tarkoitetaan ominaisuuksia ja toimintatapoja, joiden avulla muun muassa päivähoiton palvelut täyttävät niille asetetut tavoitteet. Odotukset ja vaatimukset päivähoiton laatua kohtaan ovat kasvaneet vuosi vuodelta. Päivähoidon henkilöstöltä edellytetään yhä enemmän oppimista ja ymmärtämistä eri kulttuurien sekoittuessa (maahanmuuttajaperheet). Erityistä tukea tarvitsevia lapsia on entistä enemmän. Päivähoidon sisältöön ja laatuun vaikuttaa olennaisesti henkilökunnan ammattitaito. Perhepäivähoitajat kaipaavat aikuiskontakteja yksintyöskentelynsä tueksi. Tiimityön kehittäminen tukee perhepäivähoitajien jaksamista, työn suunnittelua ja ammatti-identiteettiä. (Työturvallisuuskeskus 2001, 7-8.)

Laadun perusedellytyksiä ovat kunnolliset aineelliset olot: päivähoiton tilat, lasten turvallisuus ja terveys sekä riittävä terveellinen ravinto. Laadun olennainen osa on myös sen jatkuva arviointi. (Suomen kuntaliitto 1995, 19.)

Keskeisin tehtävä päivähoiton laadun arvioinnissa on pyrkimys kehittää päivähoitokasvatusta. Toisena tehtävänä nähdään asiakkaiden näkökulman esiin nostamista entistä selkeämmin päivähoiton vaikuttajina ja laadun määrittäjinä. Asiakkaina pidetään lasta, hänen perhettään ja muita omaisiaan, päivähoiton henkilökuntaa, hallintoa sekä yleisesti kaikki, joille päivähoitolla on jotain merkitystä. (Hujala, Parrila-Haapakoski 1998,48.)

Lasten vanhemmat ovat päivähoiton ensisijaisia yhteistyökumppaneita. Kasvatuskumppanuus tarkoittaa vanhempien ja henkilökunnan tietoista sitoutumista tekemään yhteistyötä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuus lähtee aina lapsen tarpeista. Kasvatuskumppanuuden muodostamisessa on tärkeää tunne siitä, että kuuntelemista ja arvostamista tapahtuu vastavuoroisesti. Päivähoidon työntekijöillä on ammatillinen vastuu käynnistää ja ylläpitää kasvatuskumppanuutta. Välineitä kasvatuskumppanuuteen ovat jokapäiväiset kohtaamiset, neuvottelut ja vanhempainillat. Kasvatuskumppanuuden ammattitaito kehittyy mm. vuorovaikutustaitoja kehittämällä ja omaa toimintaa refleктоimalla. (Porin kaupungin sosiaalitoimi, VASU, 2006.)

Päivähoitomuotojen paremmuudessa on kiistelty mm. siitä ovatko julkiset palvelut yksityisiä palveluita parempia. Useimpien laatuarvioiden mukaan vanhemmat ovat tyytyväisiä päivähoiton laatuun hoitomuodosta riippumatta. Perhepäivähoidon ja päiväkodin välillä nähdään merkittäviä laatueroja. Vanhemmat pitävät lähes kaikissa asioissa perhepäivähoitoa laadullisesti parempana kuin päiväkodissa. Liian suuret lapsiryhmät katsotaan olevan päiväkotien ongelma. Vanhemmat pitävät kuitenkin päiväkotia parempana vaihtoehtona, kun virikkeellisyydestä ja toiminnan monipuolisuudesta on kyse. (Takala 2000, 107.)

9 PROJEKTIN ARVIOINTI

Projektin alussa ajattelin aiheen olevan mielenkiintoinen ja riittävän haasteellinen. Minulla oli aiheesta jonkin verran tietoa, mutta esille tuli paljon uusia asioita, joista en ollut koskaan kuullut. Työskentelen itse päivähoitoalalla, joten samansuuntainen aihe tuntui jotenkin loogiselta.

Projektin alussa kävin Porin johtavan perhepäivähoidon ohjaajan kanssa keskustelemassa. Rajasimme alueen ja mietimme mitä käsikirjassa pääosin pitää olla ja minkälaiselta sen suunnilleen tulee näyttää. Tunsin olevani onnekas, koska yhteyshenkilöni, johtava perhepäivähoidon ohjaaja, oli innokas ja yhteistyöhaluinen. Käsikirja laadittiinkin meidän molempien toiveiden mukaiseksi. Ilman hänen kannustavaa positiivista asennettaan ei työn tekeminen olisi ollut näin antoisaa. Oli ilo ja kunnia tehdä projektista sellainen josta saattaa olla hyötyä Porin kaupungille sekä tuleville perhepäivähoitajille.

Olen aina arvostanut perhepäivähoitajia, mutta työn edetessä arvostus vain lisääntyi. Kaikki työ on arvokasta, mutta yksin kotona lapsiryhmää hoitavan perhepäivähoitajan työpanos on valtava, tarkastelee työtä sitten miltä kantilta tahansa. Eräässä kirjassa kerrottiin ammatti-identiteetistä jotenkin näin: Ammatti-identiteetti on kuin kestävä vaate, kun sen kerran pukee ylleen se kestää loputtomiin. Perhepäivähoitajan ammatin arvostus on eräs päivähoiton kehittämisen alue.

Työn edetessä suunnittelin perhepäivähoitajien ja päiväkodin yhteistyötä. Kehittämistä tällä saralla riittää, mutta mietin omalta osaltani asiaa. Kenties heti syksyllä voisin järjestää päiväkodin pihalla yhteisen liikuntatuokion tai jotain muuta kivaa. Asia jää haudamaan, mutta ei unohduksiin.

Käsikirjan tekeminen kaiken kaikkiaan oli mukavaa ja antoisaa. Materiaalista tuli sellainen kuin alun perin suunnittelin.

LÄHTEET

Alho-Kivi, Keskinen. 2002. Kodissa vaan ei kotona. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hujala, E, Parrila-Haapakoski, S. 1998. Näkökulmia laadun arviointiin varhaiskasvatuksessa. Oulun yliopisto Varhaiskasvatuskeskus. Oulun yliopistopaino.

Huttunen, E. 1983, Perhe ja päivähoito yhteistyössä. Pieksämäki. Kustannuskiila OY. Kirjapaino Raamattutalo.

Nokian kaupunki/Pirtsakka-hanke. [verkkodokumentti].[Viitattu 3.8.2008]. Saatavissa: <http://www.nokiankaupunki.fi/palvelut/kasvatus> ja opetus/päivähoito/ perhepäivähoito/pirtsakka-hanke.

Ojala, M. 1989. Varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki. Kirjayhtymä OY.

Porin kaupunki. Sosiaalitoimi. Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma.2006. Sosiaalilautakunta 13.12.2006.

Sosiaalhallitus. 1984. Lasten päivähoito. Helsinki. Valtion Painatuskeskus.

Sosiaali-terveysministeriö. 2006:17. Perhepäivähoidon kehittämishaasteita. Merikosken kuntoutus- ja tutkimuskeskus. Helsinki. Yliopistopaino.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2007:5. Perhepäivähoidon kehittämisen suuntia. Helsinki.

Suomen Kuntaliitto.1995. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen remonttikirja. Helsinki. Kuntaliiton painatuskeskus.

Takala, P. 2000. Lastenhoito ja sen julkinen tuki. Stakes tutkimuksia 110. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino OY.

Työturvallisuuskeskus. 2001. Päivähoidon työsuojelu- ja kehittämisopas. Helsinki. Otavan Kirjapaino OY.

Utela, H. 2008. Johtava perhepäivähoidon ohjaaja. Pori. Henkilökohtainen tiedonanto 8.8.2008.

Väisänen, T. 2006. Ryhmis, Ryhmäperhepäivähoito tänään. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Väisänen, T. 1997. Ryhmäperhepäivähoito, varhaiskasvatus. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy.

LIITTEET

Liite 1 Porin perhepäivähoidon käsikirja

PORIN KAUPUNGIN SOSIAALITOIMI

PERHEPÄIVÄHOITAJAN TOIMINTAKÄSIKIRJA

2008

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
2 PERHEPÄIVÄHOIDON YHTEINEN TOIMINTA-AJATUS	4
3 PERHEPÄIVÄHOITAJA JA PERHEPÄIVÄHOITOKOTI	5
3.1 Koulutus	5
3.2 Henkiset edellytykset	5
3.3 Fyysiset edellytykset	6
3.4 Ammatti-identiteetti	6
4 ORGANISAATION ESITTELY	7
5 TOIMINNAN ALOITTAMINEN	9
5.1 Päivärytmi	10
6 RUOKAILU	11
7 YHTEISTYÖKUMPPANIT	12
8 VARAHOITAJAT	13
9 NYKYPÄIVÄN HAASTEET PERHEPÄIVÄHOIDOSSA	13
10 PALKKAUS	14
10.1 Lisäkorvaukset	15
10.2 Muita etuja	17
LÄHTEET	18
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämän käsikirjan tarkoitus on perehdyttää hoitaja perhepäivähoidon käytäntöihin Porin kaupungissa. Perhepäivähoito jaetaan kahteen eri luokkaan, kunnalliseen ohjattuun sekä yksityiseen valvottuun perhepäivähoitoon. Kunnallinen ohjattu perhepäivähoito toteutetaan neljänä erilaisena toimintamuotona:

1. Hoitajan kotona annettava perhepäivähoito on hoitomuodoista perinteisin ja sitä on ollut Porissa jo vuodesta 1969 alkaen. 1.5.2008 tässä hoitomuodossa oli 215 lasta ja 52 hoitajaa.
2. Ryhmäperhepäivähoito on perhepäivähoidon muodoista uusin. Hoitomuotona se on perinteisen perhepäivähoidon ja päiväkotihoidon välimuoto. Porissa toimintaa on ollut vuodesta 1989 alkaen. 1.5.2008 toiminnassa oli 11 ryhmää, joissa kussakin oli 2-3 työntekijää.
3. Kolmiperhepäivähoitoa on ollut Porissa vuodesta 1973 lähtien. Useamman perheen lapset muodostavat hoitoyksikön, jossa hoitaja ja lapset kokoontuvat vuoroin kunkin lapsen kotiin. 1.5.2008 toiminnassa oli kaksi ryhmää, jossa yhteensä kahdeksan lasta.
4. Lapsen omassa kodissa annettava perhepäivähoito on aina harkinnanvaraista ja määräaikaista. Porissa 1.4.2008 oli yksi kolmosperhe, jossa toiminta tapahtuu lasten omassa kodissa.
5. Lisäksi työssä on kuusi varahoitajaa. Varahoitajat toimivat kaupungin eri osaluodeilla. Heidän toimipiste/lähtöpiste on yleensä ryhmäperhepäiväkodeissa.

Yksityinen valvottu perhepäivähoito on toimintatavoiltaan samanlaista kuin kunnallinen hoitajan kotona annettava perhepäivähoito, mutta hoitaja on yksityisyrittäjä. Päivähoitolain mukaan on yksityisten, perhepäivähoitolapsia korvausta vastaan hoitavien henkilöiden ilmoitettava toiminnastaan oman alueen perhepäivähoidonohjaajalle 2 viikon kuluessa hoitosuhteen alkamisesta. Porissa toimii n. 20 yksityistä perhepäivähoitajaa ja heillä on hoidossa n. 70 lasta.

Tämä käsikirja keskittyy hoitajan kotona annettavaan perhepäivähoitoon, sen aloittamiseen ja toimintaideaan kokonaisuudessaan.

2 PERHEPÄIVÄHOIDON YHTEINEN TOIMINTA-AJATUS

Perhepäivähoito on kunnallisena hoitomuotona käynnistynyt vuoden 1973 päivähoitolain myötä. Lasten päivähoidon yleisenä päämääränä on kotikasvatusta tukevana toimintana turvata lapsen hyvä hoito ja edistää lapsen kehitystä sekä oppimismahdollisuuksia, koska varhaiskasvatus luo olennaisen perustan ihmisen inhimilliselle kasvulle.

Perhepäivähoidon toiminnan tarkoituksena on järjestää päivähoitoa **KODINOMAISESTI KIIREETTÖMÄSSÄ** lämminhenkisessä pienryhmässä. Perhepäivähoito pystyy tarjoamaan hoitoa myös joustavasti perheiden erilaisiin tarpeisiin vastaten. Perhepäivähoito on hoitomuotona **TURVALLINEN** ja **PYSYVÄN IHMISSUHTEEN** mahdollistava.

Perhepäivähoito pyrkii tukemaan lapsen **YKSILÖLLISTÄ** kasvua ja kehitystä yhdessä vanhempien ja muiden päivähoitomuotojen kanssa.

Hoitajan kotona harjoittamassa hoitomuodossa kiteytyvät juuri nämä edellä mainitut päivähoidon positiiviset piirteet.

3 PERHEPÄIVÄHOITAJA JA PERHEPÄIVÄHOITOKOTI

3.1 Koulutus

Pääosa perhepäivähoidon henkilöstä on koulutukseltaan perhepäivähoitajia. Perhepäivähoitajalla tulee olla vähintään ammattikasvatushallituksen hyväksymän opetussuunnitelman mukainen perhepäivähoitajan ammattitutkinto. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 18).

Satakunnassa perhepäivähoidon tutkinnon voi suorittaa esim. Porin Aikuiskoulutuskeskuksessa (PAKK). Eurajoen kristillinen kansanopisto järjestää myös kursseja. Lisää ajankohtaista tietoa kursseista löytyy koulutuspaikan nettisivuilta.

lisäksi:

www.oph.fi

www.osaan.fi

3.2 Henkiset edellytykset

Perhepäivähoitajan tulee olla henkisesti varttunut, iältään n. 21-55v. ja käytännön kasvatustyöhön kykenevä. Hänen tulee olla myös fyysisesti ja psyykkisesti terve, rauhallinen ja kärsivällinen. Hoitajan on kyettävä kiinteän ja lämpimän ihmissuhteen luomiseen ja sen ylläpitämiseen sekä yhteistyöhön työtovereiden kanssa. Kasvattajan tulee olla lapselle aidosti läsnä ja omata kasvattajana toimintatarmoa ja – kykyä. Tarvittavia ominaisuuksia ovat myös lämpimyys, herkkyys, vastuuntunto ja myötäelämisen taito (empatia). Tänä päivänä korostuvat myös alaistaidot ja koulutushalukkuus.

Hoitajan oman perheen tuki on erittäin tärkeää. Perheen isän ja lasten tulee suhtautua myönteisesti perhepäivähoitotoimintaan. Heidän on oltava lapsiystävällisiä.

Perhepäiväkodin ilmapiiri tulee olla emotionaalisesti turvallinen, lämmin ja hyväksyvä sekä kaikkia tasa-arvoisesti kohteleva.

3.3 Fyysiset edellytykset

Toimintaympäristönä on perhepäivähoitajan oma koti. Ennen toiminnan aloitusta koti tarkastetaan ja hyväksytään kunnallista perhepäivähoitoa antavaksi. Asunnossa tulee olla riittävä varustetaso lämmityksen, ilmanvaihdon, valaistuksen, puhtaan juomaveden saannin, sekä saniteettitilojen osalta. Ruokailuun ja häiriöttömään lepoon tulee myös olla tarvittavat tilat. Lasta kohden suositellaan n. 7m² tai kaksi huonetta lasten käyttöön, ja perhepäiväkodissa tulee olla tarvittavat leikki – ja toimintavälineet. Turvallisuus otetaan erityisesti huomioon niin sisä-, kuin ulkotiloissakin. Lääke- ja puhdistusaineilla tulee olla lukitut säilytystilat. Kotieläimistä tulee erikseen sopia ja keskustella perhepäivähoidon ohjaajan kanssa.

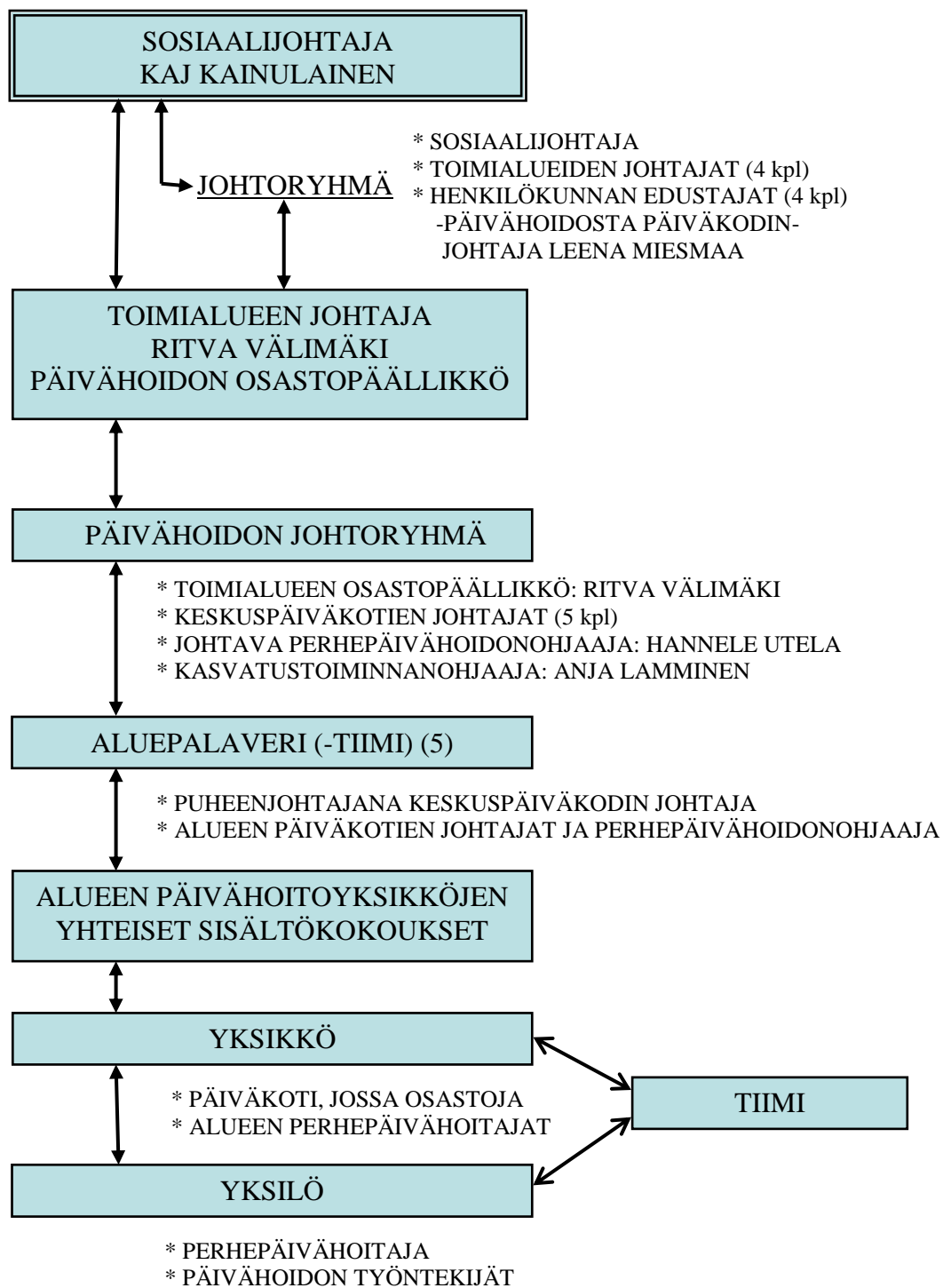
3.4 Ammatti-identiteetti

Ammatti-identiteetillä tarkoitetaan yleisesti tunnetta siitä, että ihminen kuuluu tiettyyn ammattiryhmään ja siihen kuulumisen on merkittävää. Ammatti-identiteettiin kuuluu oman ammatin arvostaminen ja tietoisuus siitä, että muutkin arvostavat sitä. Hoitajat joilla on vahva ammatti-identiteetti pohtivat ja suunnittelevat omaa työtään. Toimintaan kuuluvat mm. retket luontoon ja toisten hoitajien luo, museo- tai kirjastoreissut, uuden ruokalajin kokeileminen tai leikkihuoneen uudelleen järjestäminen. Lasten ilo on palkitsevaa ja innostaa suunnittelemaan lisää vaihtelua. Oma ammatti-identiteetti vahvistuu etenkin koulutuksen avulla ja vuorovaikutuksessa toisten hoitajien kanssa.

4 ORGANISAATION ESITTELY

Porin kaupungin sosiaalilautakunta

ALUEELLISTAMINEN PÄIVÄHOIDOSSA PORISSA V:STA 1993 ALKAEN

PERHEPÄIVÄHOIDONOHJAAJIEN ALUEJAKO

Alue		Ohjaaja	Päivystysaika
KESKIKAUPUNKI Keskikaupunki ja 5. osa	Perhepäivähoidon eri toimintamuodot	Hannele Utela Päivähoitotoimisto, Antinkatu 16 B III krs. puh. 621 6306 hannele.utela@pori.fi	Ke klo 8.30 - 12.00 puh. 621 6306
	Ryhmäperhepäivähoito Puuhala ja Touhula	Leena Miesmaa Toimipiste: Uudenkoiviston päiväkot os. Ruohokatu 8-10 puh. 044 701 6361 leena.miesmaa@pori.fi	
POHJOIS-PORI Kellahti, Pormestarinluoto, Toejoki, Murtosenmutka, Ruosniemi	Hoitajan kotona annettava perhepäivähoito	Aila Väliaho Toimipiste: päiväkoti Tuulentupa, os. Vanhakatu 1 puh. 621 6312 aila.valiaho@pori.fi	Ti klo 8.00 - 12.00 To klo 13.00 - 16.15 puh. 621 6312
	Ryhmäperhepäivähoito Tupala	Heli Yrjönkoski Toimipiste: Ahlaisten päiväkot Ahlaistentie 711 puh. 044 701 9730 heli.yrjonkoski@pori.fi	
MERI-PORI Reposaari, Kaanaa, Pihlava, Metsämaa, Enäjärvi, Kyläsaari	Ryhmäperhepäivähoito Punakylä	Tiina Ranne Toimipiste: Päiväkoti Pohjatuuli Messukatu 2 puh. 044 701 6344	
	Hoitajan kotona annettava perhepäivähoito	Parittomat viikot: Eila Meriruoho eila.meriruoho@pori.fi Parilliset viikot: Kristiina Ylikulju kristiina.ylikulju@pori.fi Toimipiste: Päiväkoti Pihlajanmarja, os. Pihlavan kirkkotie 3 puh. 621 6311	Ma klo 8.00 - 12.00 Ti klo 13.00-16.15 puh. 621 6311
LÄNSI-PORI	Hoitajan kotona annettava perhepäivähoito	Kirsti Lehti Toimipiste: Päärnäisten päiväkot os. Maantiekatu 31, puh. 044 701 6347 kirsi.lehti@pori.fi	Pe klo 8.00 - 12.00 puh. 621 6347
	Ryhmäperhepäivähoito Onnela, Paturi, Päivänkakkara, Petunia, kielo, kissankello		
ITÄ-PORI Kartano, Väinölä, Sampola, Koivula, Vanhakoivisto, Impola, Uusikoivisto	Hoitajan kotona annettava perhepäivähoito	Terttu Pääkkönen Toimipiste: Koivulan päiväkot, os. Toukolantie 16 puh. 621 6310 terttu.paakkonen@pori.fi	Ma klo 13.00 -16.15 To klo 8.00 - 11.30
	Ryhmäperhepäivähoito Koivula		
	Ryhmäperhepäivähoito Ilola	Leena Miesmaa Toimipiste: Uudenkoiviston päiväkot os. Ruohokatu 8-10 puh. 044 701 6361 leena.miesmaa@pori.fi	

[viitattu 7.7.2008] <http://www.pori.fi/sov/phoito4.html>

5 TOIMINNAN ALOITTAMINEN

Perhepäivähoitaja voi hoitaa kodissaan samanaikaisesti enintään neljää lasta, hoitajan omat alle 7-vuotiaat lapset mukaan lukien. Koululainen tai esikoulussa oleva lapsi voi tietyin edellytyksin olla viidentenä hoitolapsena ryhmässä. Hoito ei ole tällöin kokopäiväistä. Poikkeuksellisesti hoitajalla voi olla viisi(5) tai viisi ja puoli (5½) lasta esim. toisen perhepäivähoitajan sairastuessa.

Perhepäivähoitajan työsopimus allekirjoitetaan perhepäivähoidonohjaajan kanssa. Työsuhteen alussa on neljän kuukauden (4kk) koeaika.

Hoitosuhteen alussa jokaisesta lapsesta tehdään kaksi erillistä kirjallista sopimusta.

1. Hoitosopimus, laaditaan yhdessä vanhempien, perhepäivähoitajan ja perhepäivähoidonohjaajan kanssa.
2. Varhaiskasvatussuunnitelma (VASU), sopimukseen kirjataan lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvät asiat. VASUN laativat vanhemmat ja perhepäivähoitaja yhdessä.

Päivähoidon aloittaminen on jännitystä ja odotusta täynnä. Siksi onkin tärkeää hyvissä ajoin ennen varsinaisen hoidon alkua sopia aika, jolloin perhe voi tulla tutustumaan hoitopaikkaan. Hoitajan on hyvä varautua kertomaan mm. seuraavista tärkeistä asioista.

- kasvatuseriaatteet
- päivä- ja viikkorytmi
- hoitoajat ja niistä joustaminen
- ryhmän muut lapset, ikä ja sukupuoli
- varahoitaja

Kasvatuskumppanuus rakentuu ajan myötä. On erittäin tärkeää, että hoitajalla ja vanhemmalla on yhteinen näkemys siitä, miten lapsen kasvua tuetaan. Hoitajan on hyvä omalla asenteellaan viestittää vanhemmille mm. seuraavia seikkoja:

- kuuntelen ja arvostan mielipiteitäsi, toiveitasi ja odotuksiasi.
- olet pätevä tekemään ja arvioimaan lapsiasi koskevia asioita
- olen käytettävissäsi
- haluan omalta osaltani vaikuttaa lapsesi päivän onnistumiseen.

Noin 1-2 kuukauden sisällä hoidon aloittamisesta kirjataan lapsen henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan (VASU) lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyviä asioita. Ns. VASU-keskustelut käydään jatkossakin syksyisin ja keväisin.

5.1 Päivärytmi

Lapsen tasapainoisen kehityksen kannalta on tärkeää, että hänellä on säännöllinen päivärytmi. Säännöllisyys tuo turvallisuuden tunnetta ja auttaa lasta jäsentämään päivänsä paremmin. Perhepäivähoidon päivärytmi on yhdenmukainen ryhmäperhepäivähoidon ja päiväkodin kanssa. Perhepäivähoitaja voi tarvittaessa muokata päivärytmin omalle lapsiryhmälle sopivaksi. Hoitopäivä muodostuu seuraavanlaisesti.

Aamupala tarjoillaan klo. 8.30 asti, jonka jälkeen ohjattua tai vapaata leikkiä.

Ulkoilu ennen ruokailua lisää ruokahalua. Mielellään vähintään yksi tunti.

Lounas n. klo. 11.00–12.00.

Täyden vatsan kanssa maittavat päiväunet tai ainakin pieni lepoaika.

Isommat lapset voivat rauhoittua kirjoja katsellen.

Välipala n. klo. 14.00.

Välipalan jälkeen vuorossa on taas ohjattua tai vapaata leikkiä.

Klo. 15.00 ulkoilua ja lasten kotiinlähtö.

Mikäli lapsi haetaan klo. 18.00 jälkeen, on hänelle tarjottava toinen lämmin ruoka.

Käsikirjan lopussa on kuvaus perhepäivähoitajan arjesta. (liite 1)

6 RUOKAILU

Päivähoitoruokailun ravitsemuksellisena ja kasvatuksellisena tavoitteena on:

- ylläpitää ja edistää lasten hyvinvointia ja terveyttä
- ohjata lasta monipuoliseen ja vaihtelevaan ruokavalioon
- turvata lapselle riittävät ja tasapainoiset ateriat hoitopäivän aikana
- opastaa lasta omatoimiseen ruokailuun ja hyviin pöytätapoihin
- järjestää lapsille kiireettömiä, miellyttäviä ja virkistäviä yhdessäolon hetkiä, jolloin ruokarauha on turvattu
- toimia mallina ruokailutilanteessa (eli hoitajan tulisi syödä lasten kanssa)
- olla unohtamatta sanoja: kiitos ja ole hyvä
- opettaa lapselle työnteon alkeita antamalla lapsen osallistua ruuan valmistukseen ja tarjoiluun mahdollisuuksien mukaan

Koululaisille ei ole suunniteltu omaa välipalaa, koska he voivat syödä vain reilummat annokset. Myös puurojen kanssa tarjotaan tarvittaessa voileipä.

Alle 3-vuotiaille on aina tarvittaessa valmistettava välipalalle ja aamupalalle velli.

Lounaalle kuuluu aina ruokajuoma, leipä ja ravintorasva.

Porissa on perhepäivähoidossa käytössä päiväkotien kanssa yhteinen viiden viikon pakollinen ruokalista, jossa on päivittäin muutamia vaihtoehtoja valittavana. Tämän ruokalistan päivittäiset ravintoarvot ovat kohdallaan. (liite2)

7 YHTEISTYÖKUMPPANIT

Tärkein yhteistyökumppani on tietenkin lapsen vanhemmat. Kasvatusvastuu on ensisijaisesti vanhemmilla, mutta päivähoidon kasvatuksen tavoitteena on tukea lasten koteja näiden kasvatustehtävässä. Yhteistyö parhaimmillaan helpottaa vaikeita elämän vaiheita ja hankalia tilanteita niin, että lapsi voidaan nähdä myönteisenä voimavarana, jonka eteen kannattaa nähdä vaivaa.

Yhteistyö muiden perhepäivähoitajien ja heidän lapsien kanssa on merkityksellistä. Yhteistyö on tärkeää myös esimiehen eli perhepäivähoidonohjaajan, päiväkodin ja kerhotoiminnan kanssa.

Perhepäivähoitajan, ohjaajan, KELTO:n (kiertävä erityislastentarhanopettaja) ja lastensuojeluviranomaisten välisellä yhteistyöllä löydetään perheen ongelmatilanteessa tai erityistä hoitoa vaativan lapsen tilanteessa tarkoituksenmukainen vaihtoehto.

8 VARAHOITAJAT

Varahoitajärjestelmät eroavat eri kunnissa. Hoitosuhteen alussa on vanhemmille tiedotettava oman alueen varahoitajärjestelyistä. Varahoito voidaan järjestää toisen perhepäivähoitajan luona, ryhmäperhepäivähoidossa tai päiväkodissa. Porissa toimipiste on yleensä jossakin päiväkodissa tai ryhmäperhepäivähoidossa ja mahdollisesti varahoitajan avulla.

9 NYKYPÄIVÄN HAASTEET PÄIVÄHOIDOSSA

Yhteiskunnassa tapahtuvista jatkuvista muutoksista johtuen tänä päivänä korostuvat perheiden erilaiset päivähoitotarpeet: erityislapset, osaviikko- tai osapäivähoitoa tarvitsevat, iltahoitoa tarvitsevat ja monikulttuurisuus. Lisäksi pienten lasten hoitotarve on lisääntynyt. Nämä kaikki yhteiskunnassa tapahtuvista jatkuvista muutoksista johtuen.

Päivähoitopalvelut ovat tärkeitä varsinkin silloin, kun perheessä on erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitseva lapsi. Erityislapsi sijoitetaan mahdollisesti kahden lapsen paikalle. Lapsiryhmän toimivuus otetaan erityisesti huomioon. Tällöin tarvitaan erityisasiantuntijoiden lausunto ja myös KELTO on aina tilannearvioinnissa mukana.

Monikulttuurisuus on Suomessa yleistynyt 1990-luvulta lähtien. Eri kulttuurien välillä voi olla monenlaisia näkemys- ja asenne-eroja, jotka aiheuttavat ristiriitoja. Tällaisia arvoja ovat esim. uskonto, sukupuolirooli, kasvatus jne. On tärkeää, että hoitaja ja eri kulttuurin edustaja kohtaavat toisensa kunnioituksella ja että lapsi tuntee olevansa hyväksytty ja pidetty. Hoitajan on hyvä tuntea itsensä ja oma kulttuurinsa ymmärtääkseen paremmin vierasta kulttuuria. Lisäksi hoitajan hyvä kuuntelemisen taito ja perustieto vieraasta kulttuurista helpottaa kontaktin luomista eri kulttuurin edustajan kanssa.

10 PALKKAUS

Kotona työskentelevän perhepäivähoitajan peruskuukausipalkka määräytyy varattujen hoitopaikkojen perusteella (taulukko 1). Perhepäivähoitaja on niin sanottu kotityöntekijä ja häntä koskee samat KVTES:n säädökset kuin muitakin kunnallisia työntekijöitä palkkausta lukuun ottamatta.

Taulukko 1. Perhepäivähoitajien palkat 1.3.2008 alkaen.

hoitopaikkaluku	peruspalkka €
1	594,60
1½	595,68
2	738,51
2½	886,83
3	1035,15
3½	1188,85
4	1358,68
4½	1528,52
5	1698,35
5½	1868,19

Hoitopaikkalukumäärä 5 ja 5½ on mahdollista vain poikkeustapauksissa.

Peruspalkkaan lisätään henkilökohtainen vuosisidonnainen osa, joka tulee itse anoa.

1. 5 vuotta 5 %
2. 10 vuotta 10 %

10.1 Lisäkorvaukset

Perhepäivähoitaja saa lisäkorvausta työn vaativuuden mukaisesti (TVA-lisät). Varattujen hoitopaikkojen mukainen peruspalkka korottuu seuraavista tekijöistä (1-7). Lisäkorvausta maksetaan sen kuukauden loppuun kun peruste korvauksen maksamiselle on voimassa. Yhdelle hoitajalle maksetaan kerrallaan vain yhtä korvausta lukuun ottamatta kohdan viisi erityisruokavaliokorvausta sekä kohdan seitsemän mukaista pienryhmälisää. (taulukko2)

1. Hoitajalla on hoidossa erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitseva lapsi, jolla on ns. kahden hoitopaikan asiantuntijalausunto.
2. Hoitajalla on hoidossa erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitseva lapsi (esim. liikumisrajoitteinen tai vaikeaa astmaa sairastava lapsi), jolla ei ole kahden hoitopaikan tarvetta, mutta asiantuntijalausunnon mukaan hoito vaatii erityistä tarkkaavaisuutta ja huolenpitoa.
3. Hoitajalla on hoidossa alle 1-vuotias lapsi. Lisäkorvaus on sen kuukauden loppuun, jolloin lapsi täyttää 1 vuotta.
4. Hoitajalla on hoidossa alle 2-vuotias lapsi/lapsia. Lisäkorvaus on sen kuukauden loppuun, jolloin lapsi täyttää 2 vuotta.
5. Hoitajalla on hoidossa lapsi, joka vaatii erityisruokavalion (esim. keliakia) vuoksi lisätyötä ruuan valmistamista varten. Johtava perhepäivähoidonohjaaja harkitsee tapauskohtaisesti korvauksen.
6. Hoitajalla on epäsäännöllinen ja rikkonainen työpäivä johtuen osahoitoisista ja /tai alle 5 tunnin hoitoa tarvitsevista lapsista, joita on vähintään 3. Epäsäännöllisellä ja rikkonaisella työpäivällä tarkoitetaan sitä, että 3 kokopäiväistä hoitopaikkaa käyttää useampi kuin 4 lasta, 4 kokopäiväistä hoitopaikkaa käyttää useampi kuin 5 lasta ja ½ puolipäiväistä hoitopaikkaa käyttää useampi kuin 1 lapsi. Lisäkorvaus maksetaan harkinnan perusteella. Harkinnan tekee johtava perhepäivähoidon ohjaaja.
7. Hoitajien ryhmät pyritään täyttämään tehokkaasti eli hoitajilta pyritään varaan mahdollisimman täysi hoitoryhmä. Mikäli tämä ei onnistu, hoitajalle maksetaan pienryhmälisää. Pienryhmälisä sisältyy peruspalkkaan. Pienryhmälisän edellytyksen loppuessa edellytykset lisän maksamiselle lakkaavat, eikä lisää makseta muutospäivästä lukien.

Taulukko 2. TVA LISÄT 1.3.2008 ALKAEN

TVA- peruste	korvaus / kk
1	424,9 €
2	86,05 €
3	86,05 €
4	32,27 €
5	32,27 €
6	21,51 €
7	Pienryhmäisiä sisältyy peruspalkkaan 1,5: 37,65 2: 59,17 2,5: 37,65 3: 16,14

Kustannuskorvaukset

Suomen Kuntaliito on neuvotellut kustannuskorvauksista Kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja Kunta-alan Unioni Oy:n kanssa ja antanut suosituksen kunnallisen perhepäivähoidon kustannuskorvauksista vuonna 2008. Oletuksena vuoden 2008 kehityksestä on sekä ravintokustannusten että muiden kustannusten nousu 2,7 %. Kaikkien kustannusten osalta suositukset ovat nousseet.

Suosituksen mukainen hinnoittelu 1.1.2008 alkaen:

	alle kouluikäinen	koululainen ja erityisruokavalio
aamiainen tai välipala tai illallinen	0,61 €	0,79 €
lounas tai päivällinen	1,44 €	1,87 €
muu kustannus / yli 5h	1,60 €	1,60 €
muu kustannus / 5h tai alle 5h	0,80 €	0,80 €

Koululaisten +30 % (erityisruokavalio): aamupala välipala/iltapala 1,03 €

lounas/päivällinen 2,43 €

Kustannuskorvaussuosituksen muita kustannuksia koskeva osuus sisältää korvauksia muista kuin ravintoaineista aiheutuvista tavanomaisista menoista kuten huoneiston käy-

töstä, sähköstä, vedestä, lämmöstä, askartelutarvikkeista, lapsen hoitoon liittyvistä puhe-
luista yms. menoista.

10.2 Muita etuja

Porin kaupungin henkilöstöosasto tukee henkilökunnan vapaa-aika- ja virkistystoimintaa. Esimerkiksi sisäänpääsymaksuista saa alennusta henkilökuntakorttia esittämällä. Kortin saa tilaamalla perhepäivähoitotoimistosta.

Henkilökuntakortilla saa alennusta mm. uimahallien ja maauimalan sisäänpääsymaksuista yhden euron (1€)/käyntikerta. Teatterilipuista ja Porin Sinfoniettan lipuista saa alennusta kolme euroa (3€). Satakunnan Museon, taidemuseon ja luontotalo Arkin sisäänpääsymaksuista saa alennusta kaksi euroa (2€). Lisäksi seuraavat liikuntasalit tukevat henkilökunnan virkeyttä: Bobby Wellnes Center, Energy Puls Wellness Center, FysioCenter Mikael, Joogasali, KunnonFiilis, Piukat Paikat, Porihalli, Terveysliikuntakeskus SenioriCenter, Vapaa-aikaviraston ryhmät.

Muistattehan esittää aina henkilökuntakortin. Kortti oikeuttaa vain yhteen alennukseen.

LÄHTEET

Huttunen, E.1983. Perhe ja päivähoito yhteistyössä. Pieksämäki. Kirjapaino Raamattutalo.

Intiimi. 2008. Porin kaupungin henkilöstölehti 1/2008.

Kauppinen, M. Sarjanoja, M. 1991. Erilainen lapsi päivähoidossa. Porvoo. WSOY:n graafiset laitokset.

Nivalainen, K. 2007 Kehittyvä perhepäivähoito. Hyvinkää. T-print.

Oikeusministeriön sivut: FINLEX ® - Valtion säädöstietopankki. [verkkodokumentti]. [Viitattu 30.6.2008].

Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Simojoki, A. 2001 Iso ilo monen kulttuurin lapsesta. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy.

Sosiaalhallitus. 1984. Lasten päivähoito. Helsinki. Valtion painatuskeskus.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, 2007:5. Perhepäivähoidon kehittämisen suuntia. Helsinki. Yliopistopaino.

Työväen sivistysliitto ry, Laurila Anja. 1994. Perhepäivähoidon ihmissuhteet.

LIITELUETTELO

LIITE 1 Perhepäivähoitajan arkea. (Intiimi, Porin kaupungin henkilöstölehti 1/2008.)

LIITE 2 Perusruokalista

Perhepäivähoitajan arkea

MARIKA KORPELA

Heräsin klo 6. Jo ennen hoitolasten tuloa on ehtinyt tapahtua kaikenlaista. Omat "isot" pojat lähtivät kouluun, mieheni töihin ja 3-vuotias Jami -poika odotteli kavereiden tuloa. Aamulastenohjelmien välissä hän ennätti auttamaan minua perunoiden kuorimisessa sekä aamupuuron valmistamisessa. Valmistelen ruoat aamulla valmiiksi, koska erityisruokavalion valmistaminen vaatii huolellisuutta ja ehkä hieman enemmän aikaa.

Klo 8.20 ovikello soi ja sisarukset lida (3 v.) ja Nooa (1,5 v.) saapuivat. Lähes samaan aikaan tuli myös Akseli (3 v.). Lapset riisuivat vaatteensa ja vanhemmat lähtivät töihinsä. Siihen loppuivatkin kiireet. Aamupalalla lapset keskustelivat, mitä olivat eilen tehneet. Akseli kertoikin hurjia kokemuksiaan viikonlopusta, jota toiset kuuntelivat tarkasti. Aamupalan jälkeen istuimme leikkihuoneeseen. Tapanamme on päivittäin keskustella, mikä viikonpäivä, kuukausi ja vuosi on menossa, sekä tarkastelemme päivän säätä. Tänään luimme eilen aloittamaamme kirjaa.

Rauhallisen aamutuokion jälkeen he aloittivat sisäleikit. Majaleikki on saanut suuren suosion. Otin heidät yksi kerrallaan keittiöön painamaan tekstiiliväreillä kädenjälkensä kankaalle. Teemme tänä vuonna äitienpäivälahjaksi äideille tyynyt, joissa on lasten kädenjäljet. Klo 10:een mennessä olen tehnyt ruoan siihen pisteeseen, että voin jättää sen liedelle hautumaan. Lähdimme pihaan ulkoleikkeihin. 3-vuotiaat pukevat itsensä melko reippaasti, hieman kisaillen kuka heistä on nopein. Juosten lapset riensivät hiekkalaatikoille. Tänään leikimme omassa pihassa.

Ruoka kutsui meidät syömään klo.11.30. Ruokaloru rauhoittaa pienet rauhalliseen ruokailuhetkeen. Syötyämme ruoan ovat vuorossa päiväunet. Päiväunille mentyämme kuuntelimme rauhallista musiikkia. Lapset nukahtivat melko nopeasti. Päiväunien aikana ehdin siistimään keittiön, leikkaamaan lasten tyynyt sekä silittämään tekstiilivärin kiinni kankaaseen. Tänään välipalan valmistaminen ei vienyt paljon aikaa, joten ehdin hieman "hengähtää".

Lapset heräsivät klo14-14.30. Syömme välipalan aina kaikki yhdessä. Myös "isot" pojat olivat ruokapöydässä. Välipalan jälkeen siivoamme lelut. Tänään siivous sujui mutkitta. Toisinaan on monta mutkaa ennen kuin lelu löytää paikkansa. Paikat siistittyämme lähdimme ulos. lida ja Nooa haettiin heti päästyämme ulos. Lasten äidin kanssa keskustelimme päivän sujumisesta ja muistakin lasten kuulumisista. Akseli ja Jami jatkoivat ulkoleikkejä.

Noin klo 16.45 menimme sisälle. Toisinaan Akselin hoitopäivä on pidempi ja hän syö perheemme kanssa päivällistä. Akselin vanhempien saavuttua töistä, keskustelimme päivän tapahtumista yhdessä Akselin kanssa. Lapset ovat ihania, kun heillä on jokin salaisuus säilytettävänä. Halaustenjälkeen Akselikin lähtee kotiin. Illalla ompelin lasten tyynyt, jotta he voivat täyttää ne huomenna. Sillä aikaa mieheni kävi ruokakaupassa.

Tämän ryhmän kanssa työaikani poikkeaa ennen tehdyistä päivistä. Edellisten ryhmien kanssa päiväni ovat alkaneet aikaisin aamulla ja myös loppuneet aikaisemmin. Tällainen rytmi tosin sopii tälle ryhmälle. Tässä oli yksi monista ihanista päivistä lasten parissa.

Porin kaupungin sosiaalikeskus
PORIN KAUPUNKI/PERHEPÄIVÄHOTO
PERUSRUOKALISTA ALKAEN 1.9.2007
 LOUNAALLA TARJOTAAN RUOKAJUOMA, LEIPÄ SEKÄ RAVINTORASVA

VIIKKO 1	AAMUPALA	LOUNAS	VÄLIPALA
MAANANTAI	Puuro Maito Voileipä Tuoreannos	Lihakastike -possu -nauta -jauheliha Perunat/riisi Vihreäsalaatti Jäätelö	Puuro talon tapaan soppa leipä tuoreannos
TIISTAI	Velli Mehu Voileipä Tuoreannos	Kalaruoka -kalanuggetit -kalapihvit -kirjolohisuikale kastike Perunat Tuoresalaatti Hedelmäkiisseli	Kinkkusämpylä/-leipä Mehu/maito Tuorepala! Velli+leipä Pienille vehnähiutale- velli
KESKIVIIKKO	Murot Maito Pakastemarjat! hillo	Maksapihvit! Veripalttu/- ohukkaat Perunasose puolukkahillo Raaste Raparperimansikka kiis- seli	Tuoremarjakeitto Leipä+leikkele Mehu/maito
TORSTAI	Hiutalepuuro Maito Voileipä Tuoreannos	Keitto -broileri -kana -kasvis+leikkele -herne Ohukaiset! pannukakku Hillo	Rieska Maksamakkara+ Kurkku Mehu/maito Pienille mannavelli
PERJANTAI	Kaakao Sämpylä Leikkele Tuoreannos Pienille velli	Pyttipannu/ Mureke Lihamureke! broilermureke/ lindströminmureke Perunat (Yrtti)kastike Tuoresalaatti Hedelmä	Viili tai jogurtti Leipä Mehu Tuorepala Pienille ruishiutalevelli

VIKKO 2	AAMUPALA	LOUNAS	VÄLIPALA
MAANANTAI	Hiutalepuuro Maito Voileipä +leikkele Tuoremehu	Liha-perunalaatikko -jauheliha -lihasuikale -mussaka Ryhmäsalaatti Hedelmä/-kiisseli	Murot Mehukeitto Maito leipä, kasvis
TIISTAI	Helmivelli Kurkkuvoileipä Tuoreannos	Keitto -siskonmakkara -nakki -kasvis+juusto Jälkiruoka talon tapaan	Sämpylä juures maito pienille velli
KESKIVIIKKO	Tee Kinkkuvoileipä Tuoreannos Pienille velli	Kastike -broileri -kinkku-pekoni Peruna+riisi/pasta Tuoresalaatti Ville Vallaton puikko	Suklaapuuro Maito leipä tuoreannos
TORSTAI	Hiutalepuuro maito Voileipä Tuoreannos	Kala kpl/ruoka -kalapuikot -kalapalat Perunasose Raaste Aprikoosikiisseli	Piirakat Raejuustolevite Mehu Pienille ohrahiutalevelli
PERJANTAI	Velli Voileipä Leikkele Tuoreannos	Lihakastike -jauheliha -suikaleliha Spaghetti/perunat Ryhmäsalaatti Hedelmä	Jogurtti/viili leipä tuoreannos

VIKKO 3	AAMUPALA	LOUNAS	VÄLIPALA
MAANATAI	Puuro Maito Voileipä Tuoreannos	Unimakkara/ nakit Perunasose juuresraaste (ei jälkiruokaa)	Marjakiisseli maito Voileipä Tuoreannos
TIISTAI	Velli Juustosämpylä Maito Tuoreannos	Risotto/ Laatikkoruoka broiler -jauheliha Salaatti talon tapaan Piimähyytelö / rahka	Välipala talon tapaan Lasten välipalatoive
KESKIVIKKO	Tee ja sämpylä Kinkku Banaanipala Pienille velli	Ohukaiset/pihvit -pinaatti -kasvis -juures Perunasose jäävuorisalaatti Hedelmäsalaatti	Mannapuuro Mehukeitto
TORSTAI	Hiutalevelli Kanamunavoileipä Tuoreannos	Kalakeitto -tuorekala -pakastekala Tuore kurkku Köyhät ritarit/ Pikkupulla+mehu	Hedelmäkiisseli Mehu/maito leipä tuoreannos
PERJANTAI	Puuro Maito Leipä Tuoreannos	Liha- makaronilaatikko/ Lasagne/ Pastakastike -jauheliha -broileri -kasvis -tonnikala Vihreäsalaatti Hedelmä	Nakkisämpylä mehu/maito pienille riisihiutale- velli

VIKKO 4	MAANANTAI	TIISTAI	KESKIVIKKO
MAANANTAI	Puuro Maito Leipä Leikkele Tuoreannos	<i>Keitto/pata</i> -jauheliha -nakki -broileri -savuliha Pannukakku ja Marjat	Rahka talon tapaan Hapankorppu Tuoreannos Mehu/maito
TIISTAI	Puuro Maito leipä sulatejuusto Tuoreannos	Jauheliha kpl/ruoka -jauhelihapyörökät -jauhelihapihvit jauhelihapuikko -broileripyörökät Perunasose Kesäsalaatti (ei jälkiruokaa)	Marjakiisseli Maito leipä kasvis
KESKIVIKKO	Tee voileipä leikkele Tuoreannos Pienille velli	Kiusaus -kinkku -jansson -broileri -kirjolohi Ryhäsalaatti Hedelmä	Välipala päiväkodin ta- paan
TORSTAI	Hiutalepuuro Maito Marjasose Juustonäkkileipä	Kalapat -jokapojankala -mantelikala Perunasose Tuoresalaatti Suklaavanukas/ Mehujää	Grahamlihapirakka mehu! Riisihiutalepuuro Marjasurvos/hillo Pienille jukolanvelli
PERJANTAI	Velli Leipä Leikkele Tuoreannos	Nakkikastike Perunat Raaste Hedelmä	Leipä Leikkele Tuoreannos Mehu Pienille mannavelli

VIKKO 5	AAMUPALA	LOUNAS	VÄLIPALA
MAANANTAI	Puuro Maito Leipä Tuoreannos	Broilerivuoka -broileripastapaistos -broileririisivuoka Tuoresalaatti Marjamehukiisseli	Sämpylä Leikkele Mehu Pienille vehnähiutalevelli
TIISTAI	Puuro Marjat Leipä Tuoreannos	Kasvisruoka talon tapaan Salaatti Rahka talon tapaan	Lämmin leipä Pizzapala/salaatti Patonki Mehu 4-viljan puuro Pienille ruishiutalevelli
KESKIVIKKO	Tee Kinkkuvoileipä Tuoreannos Pienille velli	Uunikala -tuorekala -pakastekala -tom.silakat Perunasose Raaste Jäätelö	Mehukeitto Vohvelit Maito murot
TORSTAI	Hiutalepuuro Maito Leipä Tuoreannos	Keittoruoka -nakki -jauheliha -kasvis Sämpylä Marjapiirakka/ Suklaamousse	Vatkattu mansikkapuuro Leipä tuoreannos
PERJANTAI	Puuro Maito Kanamunavoileipä Tuoreannos	Lihakastike -possu -nauta perunat Ryhäsalaatti Hedelmä	Jogurtti ja/tai Karjalanpiirakka Tuorepala